

21.2.2022

ROPS-tehtävä: erityinen tuki

- Mitä on erityinen tuki? Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä.
- Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.
- Erityisen tuen antamisen tavoitteena on lisäksi edistää opiskelijan kokonais kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalveluiden tuottajien kanssa.
- Lähde: Laki ammatillisesta koulutuksesta,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>
- Anne Käytännössä vaativa erityinen tuki tarkoittaa erilaisia tukitoimia. Näitä ovat mm. Opiskelu pienryhmässä, henkilökohtaisen avustajan saaminen, selkeiden ohjeiden antaminen, uraohjauksen antaminen, tehtävien tekeminen erillisessä tilassa..
- Maija Ammatillisessa oppilaitoksessa missä työskentelen, opiskelijat ovat pääosin nuoria tai nuoria aikuisia ja osalla opiskelijoista on erityisen tuen tarvetta. Tukimenetelmät suunnitellaan yhdessä ammatillisen opettajan, YTO-opettajien ja erityisopettajan kanssa. Erityisopettaja valmistelee erityisen tuen päätöksen jonka rehtori allekirjoittaa. Tukitoimien käytännön toteuttaminen on pitkälti ammatillisten opettajien vastuulla. Erityisopettajia on niin vähän, että he eivät juurikaan ehdi toteuttamaan esimerkiksi yhteisopettajuutta tai yksilöohjausta. Toisaalta oppilaitoksessamme on myös esimerkiksi työvalmentajia ja arkiohjaajia jotka osallistuvat erityisen tuen opiskelijoiden tukemiseen esimerkiksi työelämäjaksoilla.
- Sanna Ammattiopisto Spesiassa annetaan vaativaa erityistä tukea. Jokainen opiskelija tulee oppilaitokseen mukanaan jo aiemmin tehty erityisen tuen päätös. Vaativa erityinen tuki Spesiassa tarkoittaa mm. pieniä opetusryhmiä, ohjaajan ja mahdollisesti henkilökohtaisen avustajan tukea, joustavia opetus- ja opiskelujärjestelyitä, sopivia oppimisympäristöjä (mm. eriyttämistila, aistipoikkeavuudet), fyysisten rajoitteiden ja esteettömyyden huomioimista, tarvittavia apuvälineitä (kommunikaattori, liikkumisen apuvälineet).
- Opiskelijan oppimiseen liittyen huomioidaan, että käytetään selkeitä oppimateriaaleja (esim. kuvallinen tai pilkottu/lyhyt ohjeistus), pidetään opetustuokiot lyhyinä, annetaan riittävästi aikaa tehtävien tekemiseen, kerrataan opittua ja varmistetaan ymmärtäminen, ennakoita ja valmistaudutaan hyvissä

21.2.2022

ajoin muutoksiin, mahdollistetaan liikkuminen sovitusti oppitunneilla, tuetaan sosiaalista vuorovaikutusta, annetaan mahdollisuus rauhoittumiseen, tuetaan jatkuvasti toiminnanohjausta ja oman työskentelyn suunnittelua, annetaan tarpeen mukaan yksilöohjausta, harjoitellaan ja vahvistetaan oppimisen taitoja ja strategioita.

Työpaikalla harjoiteltaessa huolehditaan opiskelijalle tutut, yksilöllisesti suunnitellut, toistuvat työtehtävät, tuttu yksilöllisesti räätälöity työympäristö ja työskentelyaika sekä työvalmentajan ja ohjaushenkilön tuki.

Sakari

Erityinen tuki aikuisten ammatillisessa koulutuksessa, jonka parissa pääasiassa työskentelen, on ollut oppilaitoksessamme vakan alla tähän saakka. Vaan nyt on "kissa nostettu pöydälle", organisaatiota on muutettu erityisestä tuesta vastaavien opettajien osalta ja erityisen tuen päätöksiä on alettu tehdä aikuisille päivä-, ilta-, monimuoto- ja OPSO-koulutuksessa. Olen sitä mieltä, että erityinen tuki merkitsee aikuisille opiskelijoilleni mahdollisuutta suorittaa ammatilliset opinnot omien vahvuuksien pohjalta mielekkäästi. Aikuiset ovat pääsääntöisesti kiinnostuneita opiskelemaan, kunhan oma tapa osaamisen hankkimiseen löytyy. Uskon, että moniammatillisen yhteistyön avulla löydetään aikuisen opiskelijan haasteet, jotka voidaan ratkaista sopivien oppimisjärjestelyiden avulla.

Ryhmässämme on paljon osaamista ja tietoutta liittyen erityiseen tukeen. Toimimme oppilaitoksissa, joissa erityinen tuki ja vaativa erityinen tuki ovat läsnä ja käytössä joka päivä. Nyt tiedämme, että vaihtelua järjestelyissä on suhteessa siihen, mikä oppilaitos on kysymyksessä.

Miten paljon resurssia erityisen tuen toteuttamiseen saadaan erilaisissa oppilaitoksissa?

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin on tutkintokoulutuksessa 0,53 ja valmentavassa koulutuksessa 0,90.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 65 §:ssä tarkoitetun vaativan erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin on tutkintokoulutuksessa 1,99 ja valmentavassa koulutuksessa 1,98. Vaikeasti vammaisten opiskelijoiden osalta korotuskerroin on kuitenkin tutkintokoulutuksessa 4,03 ja valmentavassa koulutuksessa 4,58. Jos koulutuksen järjestäminen edellyttää, että opiskelijalla on henkilökohtainen koulunkäyntiavustaja, korotuskerroin on tutkintokoulutuksessa 9,03 ja valmentavassa koulutuksessa 10,94.

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170682>

Anne

Kiipulassa on mielestäni riittävät tukiresurssit. Meillä on esim. yksi ryhmä, jossa opiskelee 7 nuorta ja on 5 aikuista apunaan. Kaikissa ryhmissä toimii ammatillinen erityisopettaja vastuupettajana.

21.2.2022

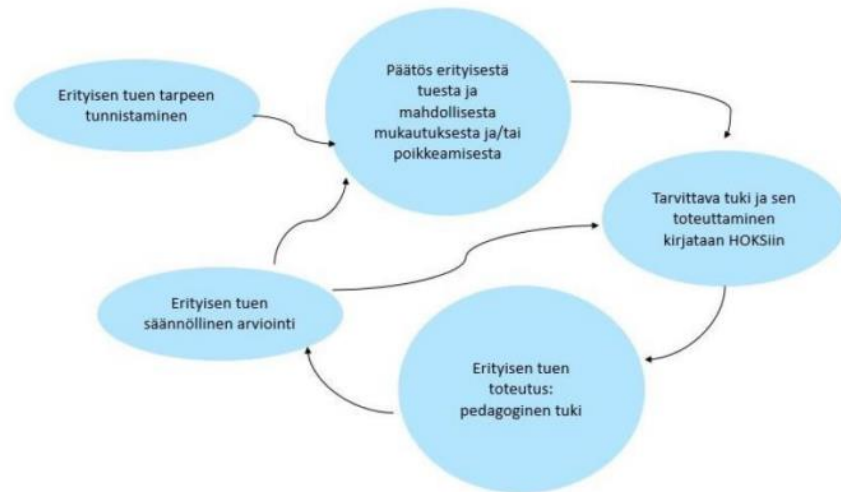
- Maija** Minun oppilaitoksessani ammatillisille opettajille ei ole korvamerkittyä resurssia erityisen tuen toteuttamiseen. Tämä on mielestäni selkeä puute ja ongelma, koska nyt ammatilliset opettajat näkevät erityisen tuen suunnittelun ja toteuttamisen helposti tehtävänä joka vie aikaa pois muusta työstä. Erityisopettajaresurssia on myös todella vähän joten vaikka heillä koko työaika on varattu erityisen tuen tehtäviin, kuluu siitä suurin osa hallinnollisiin tehtäviin.
- Sanna** Spesiassa työskentelee jokaisessa opetusryhmässä (koko 12, valmentavassa koulutuksessa pienempi) ammatillinen erityisopettaja ja ohjaaja. Lisäksi ryhmässä on henkilökohtaisia avustajia tarpeen mukaisesti ja avustajien määrä on kasvava. Telma-koulutuksessa on tällä hetkellä 10 ryhmää, joista 4 ryhmässä jokaisella opiskelijalla on oma avustaja. Ammatillinen erityisopettaja on ryhmän vastuuopettaja. Eli Spesiassa kaikki opettajat ovat käytännössä erityisopettajia, erillisiä erityisopettajia ei ole. Hallinnollisestikaan tälle ei ole tarvetta, koska opiskelijat tulevat Spesiaan jo erityisen tuen päätöksellä.
- Sakari** Oppilaitoksessani jokaiselle ammatilliselle opettajalle riippumatta siitä, onko erityisopettajan opinnot suoritettu, on merkitty kuluvalle vuodelle 50 h aikaa erityisen tuen tuntien pitämistä varten. Tähän saakka ammattiopettajat ovat järjestäneet erityisen tuen joko tuntiensa puitteissa tai niiden ulkopuolella. Vaikka nuorien opiskelijoiden osalta on haettu korotuskertoimet ja varat erityistä tukea varten on saatu oppilaitokseen, arjessa tämä ei ole näkynyt. Olen tiedustellut asiaa monelta nuoria ja aikuisia opettavilta opettajilta.
- Voimme ryhmässämme todeta, että resurssit vaihtelevat sen mukaan, opiskellaanko ammatillisessa erityisoppilaitoksessa vai tavanomaisessa ammattioppilaitoksessa. On oikein, että tuki on osoitettu ja jaettu oikeudenmukaisella tavalla. Tavanomaisissa ammattioppilaitoksissa on tehtävä organisaatioissa ajattelun muutos koko opetushenkilökunnan osalta, jotta saadaan erityinen tuki osaksi sujuvaa arkea.

Millaisilla tavoilla erityistä tukea toteutetaan eri oppilaitoksissa?

Erityistä tukea ja sen vaikuttavuutta tulee arvioida suunnitelmallisesti ja aina henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa päivitettäessä. Arviointiin osallistuvat opiskelija ja tukitoimia toteuttaneet henkilöt ja arvioinnin perusteella päätetään, jatketaanko tukitoimia ennallaan, muutetaanko niitä vai luovutaanko tukitoimista kokonaan.

Lähde: Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa hankesuunnitelma,
<https://karvi.fi/wp-content/uploads/2020/10/Hankesuunnitelma-verkkoversio.pdf>

21.2.2022

Kuva: erityisen tuen prosessi

Anne

Vaativa erityinen tuki perustuu jokaisen opiskelijan kohdalla aina HOKS:iin eli siinä määritellään tuen sisältö ja määrä. HOKS päivitetään vuosittain ja tarvittaessa useammin. Vaativan erityisen tuen toteuttamisesta vastaavat kaikki työntekijät ryhmässä. Päävastuu on ammatillisella erityisopettajalla eli vastuupettajalla.

Maija

Erityistä tukea toteutetaan oppilaitoksessani sekä ammatillisten opettajien ja YTO-opettajien toimesta että erityisopettajan toteuttamana. Opettajat pyrkivät opetuksessaan huomioimaan esimerkiksi opiskelutilan, opiskelijan paikan, työrauhan ja opetuksen struktuurin sekä valmistamaan yksilöllistä oppimateriaalia esimerkiksi selkokielellä ja opetusvideoiden avulla. YTO-opinnoissa on tarjolla pajaopintoja, joissa opiskelija voi edetä yksilöllisesti ja saada YTO-opettajalta henkilökohtaisempaa ohjausta. Erityisopettajat voivat toimia yhteisopettajina ja erityisopettajat järjestävät myös omaa pajoja jonne opiskelijat voivat tulla tekemään eri aineiden tehtäviä. Nyt aloitamme lisäksi YTO-opettajien, erityisopettajan ja arkiohjaajan yhteisen YTO-ohjaamo-pajan, jonka tarkoituksena on tarjota tukea opiskelijoille jotka eivät ole aloittaneet tai edistäneet YTO-opintojaan.

Sanna

Spesiassa työskentelee opetushenkilöstön lisäksi paljon muita ammattilaisia opiskelijan tukena. Jokaisella opetusryhmällä on oma nimetty kuraattori, jonka luokse on joka päivä myös avoin vastaanotto. Jokaisella osaamisalalla on oma opinto-ohjaaja. Kampuksella on psykologi ja terveydenhoitaja sekä kerran viikossa lääkäri. Opiskelijan tukena opinnoissa ovat myös yhteisöohjaajat ja työ- ja työhönvalmentajat sekä asuntoloiden henkilökunta. Spesiassa kaikki työntekijät vastaavat erityisen tuen toteutumisesta ja huolehtivat opiskelijan hyvinvoinnista omalla osaamisellaan.

Sakari

Opiskelijat saavat oppilaitoksemme campuksilla erityisestä tuesta vastaavan opettajan palveluja. Tämä on hyvä asia, mutta ei riitä. Moni opiskelija kaipaa apua ammatti- ja YTO-aineiden suorittamiseen. Erityisestä tuesta vastaava opettaja ei osaa tai saa auttaa opiskelijaa, kun hän ei suoriudu annetuista koulutehtävistä. Kollegani pitää joka tiistai nk. pajapäivän, jonka aikana voi suorittaa matalalla kynnyksellä rästäiopintoja ja tehdä jopa näyttöjä. Ammatillinen pajapäivä on parasta,

21.2.2022

mitä voimme tällä hetkellä tarjota ja haluaisin tarjota vastaavaa myös aikuisille tietojen ja viestintätekniikan perustutkinnon opiskelijoille.

Ryhmämme voi todeta, että erityisen tuen toteutustapoja on yhtä monta kuin on oppilaitostakin. Tämä on vain hyvä asia, sillä kokeilemalla ja vertaamalla muiden toteutuksiin voidaan rikastaa uutta tietoa. Jotta opiskelijan, joka hakee opiskelemaan toiselle asteelle, oikeusturva säilyy, oppilaitosten on ponnistettava tasaiseen yhteimitalliseen laatuun. Onneksi avuksi on tullut KARVI-arviointi. Sen avulla voidaan löytää kansalliset ammatillisen koulutuksen ja erityisen tuen haasteet sekä reagoida niihin.

Miten oppivelvollisuuden laajeneminen vaikuttaa erityisen tuen nuorten asemaan?

Milloin ja miten oppivelvollisuus jatkossa päättyy? Entä TELMA-koulutuksessa?

Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen.

Oppivelvollisuus ei pääty silloin, jos oppivelvollinen suorittaa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) ennen kuin hän täyttää 18 vuotta, vaan laki edellyttää toisen asteen tutkinnon suorittamista. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa suoritusaika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella. Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen suoritusaikasta ja koulutuksen suoritusaika voi olla enintään kolme vuotta. Oppivelvollisten osalta tulee lisäksi ottaa huomioon, että opiskeluaika on riittävän pitkä, jotta opiskelija voi suorittaa oppivelvollisuutensa loppuun TELMA-koulutuksessa.

Lähde: Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta, <https://okm.fi/kysymyksia-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Anne

Oppivelvollisuuslaki tarkoittaa Kiipulaan yhä nuorempia ja haasteellisempia opiskelijoita. Erityisesti mielenterveysongelmaisia on paljon uusissa ryhmissä. Opettajan työ on muuttunut pitkälti sosiaalityöntekijän työksi, koska yhteistyötä on yhä enemmän kelan ja vammaispalveluiden kanssa opiskelija-asioissa. Huono puoli on se, ettei jatkuvaan hakuun juuri jää paikkoja hakuun. Tämä tarkoittaa, että idea jatkuvasta, elinikäisestä katkeaa. On todella vaikea päästä opiskelemaan uutta alaa aikuisena.

Maija

Omassa oppilaitoksessani oppivelvollisuuden laajentaminen hyödyttää erityisen tuen nuoria. Alaikäisten nuorten opiskelujen etenemistä seurataan nyt vielä tarkemmin ja poissaoloihin pyritään puuttumaan ja tukea tarjoamaan aktiivisesti. Erityisen ilahduttavana koen sen, että nyt nuoria ohjataan aktiivisesti esimerkiksi toiselle, motivoivammalle alalle sekä ammatillisiin erityisoppilaitoksiin, jos vaikuttaa siltä, että tämä voisi olla nuoren kannalta hyvä. Oppivelvollisuuden laajentaminen hyödyttää mielestäni myös muita erityisen tuen oppijoita kuin oppivelvollisuusikäisiä, koska samoja toimintatapoja käytetään muidenkin opiskelijoiden kohdalla.

21.2.2022

Sanna

Telma-koulutuksessa puhuttaa oppivelvollisuuden laajeneminen tällä hetkellä ainakin Spesiassa. Meillä on opiskelijoita, joiden kohdalla mietitään opiskelujen tavoitteellisuutta, mielekkyyttä ja tarpeellista opiskeluaikaa. Osa opiskelijoista ei todennäköisesti hyödy oppivelvollisuusiän loputtua enää lisävuodesta Telma-opinnoissa. Itsenäinen elämä ja työelämässä toimiminen ei ole kaikille opiskelijoille koskaan mahdollista. Siksi kolmen vuoden opinnot Telmalla eivät ehkä ole kaikkien opiskelijoiden kohdalla tarkoituksenmukaiset, eivätkä palvele opiskelijaa, eivätkä koulutuksen järjestäjää, koska vapautuvia paikkoja tarvitaan jatkuvasti uusille opiskelijoille. Aiemmin Telmalla on opiskeltu käytännössä kolme vuotta, joka on maksimiaika Telma-opinnoissa, mikäli tavoitteena ei ole ollut jatko-opintoihin siirtyminen, vaan tavoite on ollut siirtyä saattaen työ- tai päivätoimintaan. Vaativan erityisen tuen osalta ainakin Telma-koulutuksessa on ehkä syytä miettiä koulutuksen sisältöjä uudestaan oppivelvollisuuden laajenemisen myötä. Myös oppivelvollisuuden laajeneminen koko ikäluokkaa koskevaksi olisi ehkä syytä miettiä uudestaan ainakin vaativan erityisen tuen opiskelijoiden kohdalla.

Sakari

Vaikka oppilaitoksessamme on kokemusta nuorten kouluttamisesta aina 1960-luvulta saakka ellei peräti viime vuosisadan alusta, jos Porvoon naisopisto lasketaan mukaan, koetaan oppivelvollisuuden laajeneminen haasteeksi opetushenkilökunnan piirissä. Tilanteessa nähdään ensisijaisesti lähinnä haasteita. Careeriassa keskeyttämisprosentti on ollut korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Siksi on mielestäni hyvä, että kuluvan vuoden teemana on keskeyttämisten vähentäminen. Erityisen tuen järjestelyiden tulee olla nyt ja tulevaisuudessa sellaiset, että opiskelija voi saavuttaa tutkinnon, vaikka esimerkiksi perinteinen koulunkäynti ei ehkä maistuisikaan.

Oppivelvollisuuden laajentamisessa ryhmämme näkee tällä hetkellä hyviä ja haasteellisia puolia. Aika näyttää, millaiseksi arki muodostuu ja saavuttavatko kaikki ikäluokat toisen asteen tutkinnon. Selvää on, että työelämä tarvitsee osaajia. Erityisen tuen päätöksen saanut opiskelija voi saavuttaa itsenäisen elämän ja työpaikan, kun yhteiskunta tukee opiskelijaa hänelle sopivala tavalla riittävän kauan.